

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

**КОНЦЕПЦІЯ
ПІДТРИМКИ ПОЛІТИКИ РІВНОСТІ, РІЗНОМАНІТНОСТІ ТА
ІНКЛЮЗИВНОСТІ У НТУ «ХП»**

**Затверджено Вченою радою НТУ «ХП»
«27» березня 2026 р. Протокол № 4**

1. ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ПІДТРИМКИ ПОЛІТИКИ РІВНОСТІ, РІЗНОМАНІТНОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНОСТІ У НТУ «ХП»

Концепція підтримки політики рівності, різноманітності та інклюзивності у НТУ «ХП» розроблена відповідно до таких нормативних і законодавчих актів: Декларації ООН про права людини (від 10.12.1948); Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю (2006, чинний від 06.03.2010); Конвенції ООН про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти (14.12.1960, чинний від 22.05.1962); Конституції України (від 28.06.1996); Закону України «Про вищу освіту» (від 01.07.2014); Закону України «Про освіту» (від 05.09.2017); Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» (від 21.03.1991); Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» (від 05.10.2000); Закону України «Про соціальні послуги» (від 17.01.2019); Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» від (06.10.2005); наказу Міністерства освіти і науки України від 01.10.2010 № 912 «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання»; листа Міністерства освіти і науки України від 05.04.2019 № 1/9-223 «Щодо забезпечення доступності закладів освіти для осіб з особливими освітніми потребами»; листа Міністерства освіти і науки України від 05.08.2019 № 1/9-498 «Методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами в закладах освіти в 2019/2020 н.р.»; інших нормативно-правових актів, які регулюють відносини у сфері освіти, соціального захисту та реабілітації осіб з особливими освітніми потребами, в яких регламентовано надання освітніх, медичних, соціальних та інших послуг.

2. МЕТА КОНЦЕПЦІЇ.

Відповідно до вищенаведених документів університет забезпечує доступність і якість освітніх послуг здобувачам вищої освіти з особливими потребами з урахуванням здібностей, можливостей, бажань та інтересів кожного зі здобувачів шляхом впровадження інклюзивної освіти. Також визначення пріоритетів в частині забезпечення конституційних прав і державних гарантій здобувачам з особливими освітніми потребами.

Інклюзія – це політика і процес, які забезпечують всебічну участь усіх членів суспільства в будь-яких сферах життєдіяльності.

Інклюзія (*від англ. inclusion – включення*) – процес збільшення міри участі всіх громадян в соціумі, і насамперед, що мають порушення у

фізичному розвитку. Він припускає розробку і застосування таких конкретних рішень, які дадуть можливість кожній людині рівноправно брати участь у академічному і суспільному житті. Термін інклюзія має відмінності від термінів інтеграція та сегрегація.

При інклюзії всі зацікавлені сторони повинні брати активну участь для отримання бажаного результату.

Інклюзія базується на концепції «нормалізації», в основі якої – ідея, що життя і побут людей з обмеженими можливостями мають бути якомога більше наближені до умов і стилю життя всієї громади.

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права людини на отримання якісної освіти в закладі будь-якого типу за власним вибором.

Інклюзивне навчання потребує використання специфічних корекційних засобів, які не застосовуються у звичайній освіті.

Інклюзивне навчання у вищій школі – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти здобувачам з особливими освітніми потребами шляхом організації навчання з урахуванням індивідуальних особливостей їхньої навчально-пізнавальної діяльності.

Особа з особливими освітніми потребами – особа, яка потребує додаткової підтримки для забезпечення здобуття вищої освіти, а саме з порушеннями опорно-рухового апарату, зору, слуху, легкими порушеннями інтелектуального розвитку, затримкою психічного розвитку.

Основна ідея інклюзивної освіти – від інтегрування у школі, закладі вищої освіти до інтегрування у суспільство.

Основний принцип інклюзивного навчання – якомога менше зовнішньої та якнайбільше внутрішньої диференціації.

Філософія інклюзії базується на вірі в те, що кожна людина з особливими потребами має отримати освіту і житлові умови, які б якомога ближче відповідали нормальним. Вона передбачає істотні зміни в культурі, політиці та практичній діяльності закладів освіти.

3. ПРИНЦИПИ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ У НТУ «ХП»

Принципи інклюзивної освіти у НТУ «ХП» спрямовані на створення доступних умов навчання для всіх здобувачів, незалежно від їхніх індивідуальних потреб, здібностей чи обмежень. Основна мета інклюзивної освіти полягає в забезпеченні рівних можливостей для всіх студентів і забезпеченні їхнього активного участі в навчальному процесі

Основні принципи інклюзивної освіти у НТУ «ХП» включають:

I. Рівність: забезпечення рівного доступу до навчання для всіх студентів. Це означає, що немає дискримінації на підставі статі, раси, етнічності, інвалідності або будь-яких інших особистих характеристик.

II. Індивідуалізація: врахування індивідуальних потреб, здібностей та інтересів кожного студента. Навчальні програми, методи навчання та оцінювання пристосовані до потреб різних студентів.

III. Доступність: забезпечення фізичної доступності навчальних приміщень та інфраструктури для всіх студентів, а також доступ до необхідних матеріалів, технологій та підтримки, яка допоможе студентам з різними потребами успішно навчатися.

IV. Соціальна інтеграція: сприяння соціальній інтеграції всіх студентів, створюючи безпечне та включаюче середовище

4. ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ У НТУ «ХП»

Удосконалення нормативно-правового, науково-методичного, фінансово-економічного забезпечення, орієнтованого на впровадження інклюзивного навчання.

Формування освітнього середовища для здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами шляхом забезпечення психолого-педагогічного, медико-соціального супроводу.

Забезпечення здобувачів з особливими освітніми потребами різних нозологій навчально-методичними матеріалами в адаптованому до їхніх потреб форматі.

Забезпечення доступу до соціального середовища та навчальних приміщень, розроблення та використання спеціального навчально-дидактичного забезпечення, реабілітаційних засобів навчання.

Здійснення спеціалізованого технічного супроводу: надання здобувачам спеціалізованого технічного обладнання для забезпечення умов реалізації права на отримання вищої освіти.

Забезпечення архітектурної безбар'єрності кампусів (пандуси, туалети, ліфти тощо).

Підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників університету, які планують працювати в академічних групах зі здобувачами з особливими освітніми потребами для опанування методик інклюзивного навчання.

5. ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ У НТУ «ХП»

Реалізація концепції підтримки політики рівності, різноманітності та інклюзивності у НТУ «ХП» включає:

1. Створення спеціального комітету з питань рівності, різноманітності та інклюзивності.

2. Розробка та реалізація інформаційно-просвітницьких проєктів з питань рівності, різноманітності та інклюзивності.

3. Розробка та реалізація нормативних актів, які регулюють порядок надання послуг для людей з особливими освітніми потребами.

4. Включення у освітні програми усіх рівнів освіти вибіркових освітніх компонентів, пов'язаних з питаннями рівності, різноманітності та інклюзивності.

5. Реалізація Порядку НТУ «ХП» щодо супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших мало мобільних груп населення.

6. Використання спеціально розробленого майданчика «Арсенал ідей» для проведення спеціальних заходів з питань рівності, різноманітності та інклюзивності.

7. Впровадження концептуальних ідей з толерування до осіб з особливими освітніми потребами у рамках інформаційно-ресурсного Центру «Без бар'єрів».

8. Покласти обов'язки з питань рівності, різноманітності та інклюзивності на відповідні підрозділи (додаток 1).

Обов'язки підрозділів, що задіяні у реалізації Концепції питань рівності, різноманітності та інклюзивності

Підрозділ	Зміст роботи	Відповідальні особи
Ректорат, навчальні структурні підрозділи	Супровід на території Кампусу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення	Проректори з науково-педагогічної роботи, начальники навчальних структурних підрозділів
Соціально-психологічна служба (СПС)	Проведення тренінгів для науково-педагогічних працівників з підвищення рівня психологічної культури, зокрема особливостей навчання та спілкування із здобувачами з особливими освітніми проблемами	Співробітники СПС
Комісія з питань рівності, різноманітності та інклюзивності	Консультації науково-педагогічних працівників, здобувачів та інших учасників освітнього процесу з питань рівності, різноманітності та інклюзивності	Члени Методичної ради
Навчальний відділ, навчальні структурні підрозділи	Включення у освітні програми усіх рівнів освіти вибіркових освітніх компонентів, пов'язаних з питаннями рівності, різноманітності та інклюзивності	Співробітники навчального підрозділу та навчальних структурних підрозділів
Підрозділ «Арсенал ідей»	Проведення спеціальних заходів та зустрічей з проблем рівності, різноманітності та інклюзивності, просвітницьких та науково-популярних заходів для осіб з особливими освітніми потребами	Співробітники підрозділу
Центр «Без бар'єрів» НТБ НТУ «ХПІ»	Забезпечення формування толерантності до осіб з особливими освітніми потребами; акцентування уваги суспільства на потреби людей з особливими освітніми потребами	Співробітники центру